

Dialog cu dr. Mihai Dăncuș, directorul Muzeului Maramureșului din Sighetu Marmăției

-Chiar dacă (încă) nu-i gata hanul pe care mi-l doresc la Muzeul satului de pe dealul Dobăeș, observ că între zona de est a dealului și malul drept al râului Ronișoara se desfășoară un adevărat șantier în care oameni și utilaje de mare tonaj furnicăresc zi de zi. Pe panou, scrie: Restaurarea instalațiilor tehnice populare acționate hidraulic, proiect finanțat de guvernele Islandei, Liechtensteinului și Norvegiei, în cadrul mecanismului financiar EEA. Constructori, SC Axa Reconst SRL Sighet , (Vasile Bârlea, clasată pe locul 1 în Top Afaceri România microîntreprinderi) și SC Orizont SRL ,(Petru Vlașin). Am fost aici, când, împreună cu constructorii și proiectanții de la Nagelin și Arcolar, ați prezentat stadiul lucrărilor partenerilor din Norvegia (Dag Rorgemoen, directorul Muzeului din Telemark și muzeografiilor Trond Pedersen, Holvor Nordahl , Aslak Slettemeias).

- Am avut recent o întâlnire cu proiectanții, executanții, partenerii norvegieni și noi, muzeografi maramureșeni, unde am discutat problemele de specialitate. Proiectul implică construirea pe malul râului Ronișoara, limitrof acestui spațiu, a două mori, piuă de sumane și 6 vâltori, plus o horincie.

În felul acesta, muzeul se întregeste cu tot ceea ce înseamnă specificul unui sat maramureșean tradițional. Finanțarea se face prin Consiliul European. Norvegienii de la Muzeul regional Telemark, sunt partenerii noștri, alături de Consiliul Județean Maramureș, care contribuie cu 15 la sută din valoarea amplului proiect, de 640 mii euro. Prietenii nordici au venit să vadă stadiul lucrărilor, să analizăm la fața locului proiectul în sine, realizat în proporție de 60 la sută. Am discutat mai multe zile la rând, inclusiv la sediul CJ Maramureș și la Primăria Sighet, unde am fost primiți de primarul Eugenia Godja. Prin proiectul nostru, doamna primar a conștientizat că drumul spre muzeul Satului și spre această zonă de agrement trebuie modernizat. Mai este de asfaltat o porțiune de 300 de metri. Norvegienilor le-a plăcut partea de restaurare a morilor și piuei, au apreciat calitatea lucrărilor, meșterii care lucrează. Sistematizarea verticală (lacul de

Roata morii se învârtă la Muzeul Satului

Scris de Florentin Nasui

Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:29 - Ultima actualizare Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:42

acumulare, drenurile de colectare, iaz, pâraul morii este puțin întârziată din cauza vremii nefavorabile, ploioase, din primăvară, vară. Sper să ne încadrăm în grafic, iar până în aprilie, termenul de finalizare a proiectului să terminăm și amenajarea peisagistică: arbori specifici, arbuști, floră. Două mori și o piuă se restaurează pe malul drept al Ronșoarei, iar peste drum, la poalele dealului, se vor instala 6 vârtori acționate de apa din pâraul morii, creat artificial.

-Ce rol are Mihai Dăncuș?

-Sunt promotorul acestui proiect încă din 1974, iar acum mă bucur să vin de dimineața până seara în acest șantier. A fost visul meu de o viață, care întregeste , într-un fel, toată activitatea mea din ultimele 4 decenii.

-Am văzut că se fac săpături serioase , că sunt în șantier utilaje▯ babane și autobasculante de mare tonaj

-Lacul de acumulare prin drenurile de pe buza dealului, care se amenajează mai sus va alimenta iazul de jos, de unde, pe pâraul morii va intra apa la instalațiile acționate hidraulic

-Câți constructori aveți?

- În toată această activitate derulată pe două fronturi sunt angrenate vreo 40 de persoane. Această zonă, cu Valea Ronșoarei, cu meandrele și bulboanele ei poate deveni noua zonă de agrement a orașului. Ce facem noi, este un punct de pornire în valorificarea acestei văi. De acum încolo, Consiliul Local și Primăria ar trebui să aibă în vedere marea șansă .

▯ -Proiectul Muzeului Satului a fost aprobat în 1972. Când au început lucrările propriu-zise?

În 1974 s-au restaurat deja primele două unități , iar în 1981 a fost inaugurată această secție în aer liber, devenită Muzeu al Satului maramureșean. Pe cele 13 hectare de pe deal avem 37 de

Roata morii se învâртеște la Muzeul Satului

Scris de Florentin Nasui

Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:29 - Ultima actualizare Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:42

monumente mari(case), biserica din lemn, clopotnița, peste 150 de anexe gospodărești, (șuri, porți inclusiv fierărie) și noul sector unde avem deja restaurate două mori și o pivă. Sunt restaurate moara Dunca din leud, datată la 1570 și moara Moiş, din 1912, cu un fruntar unde apar sculptate elemente mitologice specifice morilor, unde, în mentalitatea tradițională se întâlneau duhurile rele: draci, omul nopții, muma pădurii. Din multitudinea instalațiilor tehnice, în special a morilor, care erau organizate în complexe cu vâltori, piue, cu batoze, cu joagăre, care au existat până la mijlocul secolului XX, au rămas astăzi, ici, colo, câte una, pe văile principale ale Maramureșului. În 1957, pe Iza, Tisa și Vișeu erau 257 de instalații tehnice acționate de apă, din care 213 mori cu roată verticală. În 1972, pe Cosău, în 3 localități, mai funcționau 27 de instalații acționate de apă, din 93 câte au fost înainte. Asta, și din cauza trecerii instalațiilor, după 1962, în administrarea statului sau unităților cooperatiste. De aici, necesitatea imperioasă de a conserva, păstra și transmite viitorului, aceste forme de cultură populară, materială, care în ultimă instanță exprimă și geniul creator tehnic al țăranului. Muzeul satului maramureșean este unic în țară, celelalte fiind muzee în aer liber, pentru că ele nu au structura unei așezări rurale. Noi am creat un model teoretic al satului maramureșean medieval până în zilele noastre.

-Zilele noastre cred că înseamnă 1970, când s-a încheiat electrificarea satelor și a început modernizarea drumurilor și apropierea de civilizația urbană.

-Cred că putem vorbi de 1990, pentru că abia după revoluție, satele s-au schimbat profund, aducându-se modele străine în construcția de case, biserici, construcții disproporționate, care nu mai au acea relație ideală între obiectivul creat, partea culturală și mediul natural.

- Ideea de a deschide și o cârciumă, după modelul celor de odinioară, nu cred că e deplasată.

- În toate muzeele din Europa există unități comerciale, să nu le zicem cârciumi, pe specificul și tradiția locală. Acest lucru l-am propus administrației locale, pentru că devine și o sursă de autofinanțare, dar și un spațiu de relax pentru vizitatorii care vin și nu au de unde cumpăra un suc, o cafea, un sandviș. Anul acesta am avut peste 30 de mii de vizitatori, numai aici, în muzeul în aer liber.

-Vizitatori care vor vedea învârtindu-se roțile morilor?

-Toate aceste instalații vor fi funcționale. Poate chiar vom vinde făină de grâu și de mălai, vizitatorilor care vor veni la Muzeul Satului din Sighetu Marmăției,

-De unde grâu? În primăvară, un preot din Maramureș, căuta disperat un snop de spice, pentru sfințirea unui obiectiv. Oamenii lui au fost nevoiți să caute lanuri cu grâu în Ucraina și Ungaria!

-Din păcate, nu mai găsim paie de grâu și de secară pentru acoperișurile construcțiilor de acest tip restaurate în muzeele din România. Dacă totuși găsești, grâul este recoltat mecanizat iar paiele nu mai pot fi utilizate de noi. Eu am arat într-un an o porțiune de teren din muzeu, pe care l-am cultivat cu grâu, în speranța că voi putea secera manual câțiva snopi necesari acoperirii unei gospodării din Crăcești, restaurate în muzeul nostru, dar recolta a fost subțire. Așa că, am cheltuit foarte mult pentru a aduce din altă parte. Majoritatea caselor din Maramureș, din Secolele XVIII până la începutul secolului XX erau acoperite cu paie. Țin minte că prin 1950, 30 la sută din locuințele de pe Mara, erau acoperite cu paie. Avem în muzeu o gospodărie acoperită cu paie și urmează să acoperim o casă din Săpânța, de secol XVIII, care la vremea ei a avut acoperiș de paie.

-Paiele de altă dată, prevesteau țară bogată!

▣ **Când în țară, paie nu-s, biata, pe copcă s-a dus!**

Florentin NĂSUI ▣ [Graiul Maramuresului](#)

Roata morii se învâртеște la Muzeul Satului

Scris de Florentin Nasui

Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:29 - Ultima actualizare Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:42

Roata morii se învârtește la Muzeul Satului

Scris de Florentin Nasui

Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:29 - Ultima actualizare Miercuri, 13 Octombrie 2010 07:42

